

آداب اجتماعی روز عید غدیر

• جشن و عید گرفتن

جشن و عید گرفتن در احادیث زیادی، غدیر، روز عید و بلکه بهترین عید اسلامی دانسته شده است و شایسته است که مردم آن روز را عید بگیرند و جشن بر پا نمایند. امام صادق (ع) فرمود: «هو عید الله الاکبر و مابعث الله - عزوجل - نبیاً قط إلا و تعید فی هذا الیوم و عرف حرمة». [۱] و رسول خدا 6 فرمود: «یوم غدیر خم افضل اعیاد امتی و هو الیوم الذی امرنی الله تعالی ذکره فیه بنصب اخي علی بن ابی طالب علماً لامتی....» [۲]

• تبریک و تهنیت

در روایات به سه نوع تبریک اشاره شده است:

تبریک به امیرالمؤمنین (ع) در روز غدیر خم علامه امینی می‌گوید: «وقال المورخ غياث الدين المستوفی ۹۴۲ فی «حبيب السير»: ثم جلس امير المؤمنين بامر من النبي - 6 - فی خيمة تخص به يزوره الناس ويهنئونه وفيهم عمر بن الخطاب فقال: بخ بخ يا ابن ابی طالب، اصبحت مولای ومولى كل مؤمن ومؤمنة. ثم أمر النبي امهات المؤمنين بالدخول على امير المؤمنين والتهنئة له..» [۳]

تبریک به پیامبر اکرم 6 آن بزرگوار در این مورد چنین می‌گوید: «روى الحافظ ابوسعید الخروشی النیسابوری المتوفی ۴۰۷ فی تألیفه «شرف المصطفی» باسناده عن البراء بن عاذب بلفظ احمد بن حنبل، وباسناد آخر عن ابی سعید الخدری ولفظه: ثم قال النبی - صلى الله عليه وآله -: هينوني هينوني ان الله تعالى خصني بالنبوة وخص اهل بيتي بالامامة، فلقى عمر بن الخطاب امير المؤمنين فقال: طوبى لك يا ابا الحسن اصبحت مولای ومولى كل مؤمن ومؤمنة..» [۴]

تبریک به یکدیگر امیرالمؤمنین (ع) در ضمن خطبه غدیر که قبلاً هم بآن اشاره شد فرمود: «وتهانوا نعمة الله كما هناكم الله بالثواب فيه على اضعاف الاعياد قبله وبعده الا في مثله..» [۵] امام هشتم (ع) فرمود: «وهو يوم التهنئة يهنئ بعضكم بعضاً فاذا لقي المؤمن اخاه يقول: الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية امير المؤمنين والائمة - (ع) ..» [۶]

• دید و بازدید

شیخ طوسی می‌گوید: «و روی زیاد بن محمد قال: دخلت على أبي عبدالله - (ع) - فقلت: للمسلمين عيد غير يوم الجمعة والفطر والاضحی؟ قال: نعم، أليوم الذي نصب فيه رسول الله - 6 - امير المؤمنين - (ع)، فقلت: وأی يوم هو يا ابن رسول الله؟ فقال: وما تصنع بذلك اليوم والایام تدور ولكنه لثمانية عشر من ذی الحجة، ينبغي لكم أن تتقربوا الى الله تعالى بالبر والصوم والصلاة وصلة الرحم وصلة الاخوان، فان الانبياء - (ع) - كانوا اذا أقاموا اوصيائهم فعلوا ذلك وامروا به..» [۷] امام علی بن موسی الرضا (ع) در ضمن حدیث فضیلت غدیر فرمود: «ومن زار فيه مؤمناً أدخل الله قبره سبعين نوراً ووسّع فی قبره ويزور قبره كل يوم سبعون الف ملك ويبشرونه بالجنة....» [۸]

• افطاری دادن

امیرمؤمنان (ع) در این باره فرمود: «ومن فطر مؤمناً فی ليلته فكأنما فطر فائماً وفائماً يُعَدُّ بها بيده عشرة، فنهض ناهض فقال يا امير المؤمنين وما الفائم؟ قال مائة الف نبی وصديق وشهيد....» [۹] شبیه این حدیث از امام صادق (ع) نیز در ذیل «نماز روز غدیر» گذشت. همچنین در ضمن احادیث آداب سیاسی نیز دیدیم که امام هشتم (ع) عده ای از خواص خود را که روز غدیر به حضورش رسیده بودند برای افطار در منزل خویش نگهداشت و به آنان افطاری داد و به منزل آنان نیز غذا و لباس و غیره فرستاد.

• صدقه دادن

یکی دیگر از آداب روز غدیر صدقه دادن به فقیر است. امام صادق (ع) در حدیثی که گذشت فرمود: والدرهم فيه بالف الف درهم. [۱۰] امیرمؤمنان (ع) نیز در ضمن خطبه غدیر فرمود: وسائوا بكم ضعفاكم في مأكلكم وما تناله القدرة من استطاعتكم وعلى حب امكانكم فالدرهم فيه بمائة الف درهم والمزيد من الله.. [۱۱]

○ انجام کارهای شایسته روز عید

انجام کارهای شایسته روز عید در احادیث، آداب و اعمال متعدد دیگری که جنبه اخلاقی و اجتماعی دارد و مناسب روزهای عید و جشن است بیان شده که به آنها فقط اشاره می شود و سپس نمونه ای از روایات بیان می گردد. این آداب و اعمال عبارتند از: هدیه دادن، زینت کردن، شادی کردن، دیگران را شاد و خرم نمودن، لباس نو و پاکیزه پوشیدن، میهمانی دادن، گذشت و آشتی کردن، کارگشایی برای دیگران، نیکی کردن به دیگران، لباس و غذا و غیره به منزل خویشان و نزدیکان فرستادن، توسعه دادن به زندگی خانواده و برادران، بشارت دادن، استراحت کردن، وام دادن، دوستی کردن، اجتناب از گناه، عقد برادری بستن، مصافحه کردن، صله رحم، انجام عمل صالح و مهربانی و عطف به همدیگر. شیخ طوسی می گوید: و روی داود بن کثیر الرقی عن ابی هارون عمار بن حریر العبدی قال: دخلت علی ابی عبدالله - علیه السلام - فی يوم الثامن من ذی الحجة فوجدته صائماً، فقال لی: هذا يوم عظیم، عظم الله حرمة علی المؤمنین واکمل لهم فیہ الدین وتمم علیهم النعمة وجدد لهم ما اخذ علیهم من العهد والميثاق. فقيل له: ما ثواب صوم هذا اليوم قال: انه يوم عید و فرح و سرور و يوم صوم شکر الله تعالى، وان صومه يعدل ستین شهراً من اشهر الحرم.... [۱۲] و نیز شیخ طوسی در خطبه امیرالمؤمنین آورده است که فرمود: عودوا رحمکم الله بعد انقضاء مجمعکم بالتوسعة علی عیالکم والبرّ باخوانکم والشکر لله - عزوجل - علی ما منحکم واجمعوا یجمع الله شملکم وتبار وایصل الله ألفتکم وتهادوا نعم الله کما مآکم بالثواب فیہ علی اضعاف الایاد قبله وبعده الا من مثله والبرّ فیہ یثمر المال ویزید فی العمر والتعاطف فیہ یقتضی رحمة الله وعطفه وهیوا لآخوانکم وعیالکم من فضله بالجهد من جودکم وبما تنالهُ القدرة من استطاعتکم واطهروا البُشر فیما بینکم و السُرور فی ملاقاتکم والحمد لله علی ما منحکم وعودوا بالمزید من الخیر علی اهل التأمل لکم سائوا بکم ضِعفاء کم فی مأكلكم وما تناله القدرة من استطاعتکم وعلى حسب امكانکم فالدرهم فیہ بمائة الف درهم والمزید من الله - عزوجل - و صوم هذا اليوم مما ندب الله تعالی الیه وجعل الجزاء العظیم كفاً له حتی لو تعبد له عبد من العبد فی الشبیبة من ابتداء الدنیا الی انقضائها صائماً نهائاً قائماً لیلتها اذا اخلص المخلص فی صومه لقصرت الیه ایام الدنیا عن کفایة و من أسعفت أخاه مبتدئاً وبره رغباً فله کاجر من صام هذا اليوم وقام لیلته ومن فطر مؤمناً فی لیلته فکأنما فطر فناماً وفناماً یعدّها بیده عشرة فنهض ناهض فقال یا امیرالمؤمنین وما الفنام قال مائة الف نبي وصدق وشهید، فکیف بمن تکفل عدداً من المؤمنین والمؤمنات وانا ضمیته علی الله تعالی الامان من الکفر والفقر وان مات فی لیلته او یومه او بعده الی مثله من غیر ارتکاب کبیره فاجرهُ علی الله تعالی ومن استدال لآخوانه واعانهم فانا الضامن علی الله ان بقاء قضاءه وان قبضه حمله عنه، واذا تلاقیتم فتصافحوا بالتسلیم وتهانوا النعمة فی هذا اليوم وألیبغ الحاضر الغائب والشاهد البائن ولیعد الغنی علی الفقیر والقوی علی الضعیف امرنی رسول الله بذلك.. [۱۳] سید بن طاووس در ضمن حدیث مفصلی در اهمیت و فضیلت غدیر از امام رضا (ع) چنین آورده است: وهو يوم تنفیس الكرب ويوم تحطيط الوزر و يوم الحباء والعطية ويوم نشر العلم و يوم البشارة والعید الاکبر و يوم يستجاب فیہ الدعاء ويوم الموقف العظیم ويوم لیس الثیاب ونزع السواد ويوم الشرط المشروط ويوم نفی الغموم ويوم الصفح عن مذنبی شیعة امیرالمؤمنین وهو يوم السبقة ويوم اکتار الصلاة علی محمد وآل محمد ويوم الرضا ويوم عید اهل بیت محمد ويوم قبول الاعمال ويوم طلب الزیادة ويوم استراحة المؤمنین ويوم المتاجرة ويوم التودد ويوم الوصول الی رحمة الله ويوم التزکية و يوم ترك الکبائر والذنوب ويوم العبادة ويوم تغطیر الصائمین، الی ان قال، وهو يوم التبسّم فی وجه الناس من اهل الایمان فمن تبسّم فی وجه اخیه يوم الغدير نظر الله الیه يوم القيامة بالرحمة وقضى له ألف حاجة بنی له قصرأ فی الجنة من درة بیضاء ونظر وجهه وهو يوم الزينة فمن تزین لیوم الغدير غفر الله له کل خطیئة عملها صغيرة او كبيرة وبعث الله الیه ملائکته یکتبون له الحسنات ویرفعون له الدرجات الی قابل مثل ذلك اليوم.. [۱۴]

پی نوشت:

- [٢]. امالى صدوق، ص ١٢، ح ٨.
- [٣]. . الغدير، ج ١، ص ٢٧١.
- [٤]. همان، ص ٢٧٤.
- [٥]. بحارالانوار، ج ٩٧، ص ١١٧.
- [٦]. . اقبال الاعمال، ص ٧٧٨.
- [٧]. مصباح المتهجد، ص ٧٣٦.
- [٨]. اقبال الاعمال، ص ٧٧٨.
- [٩]. مصباح المتهجد، ص ٧٥٨.
- [١٠]. تهذيب الاحكام، ج ٣، ص ١٤٤.
- [١١]. مصباح المتهجد، ص ٧٥٧.
- [١٢]. همان.
- [١٣]. همان.
- [١٤]. اقبال الاعمال، ص ٧٧٨.

<https://imamali.wiki/content>